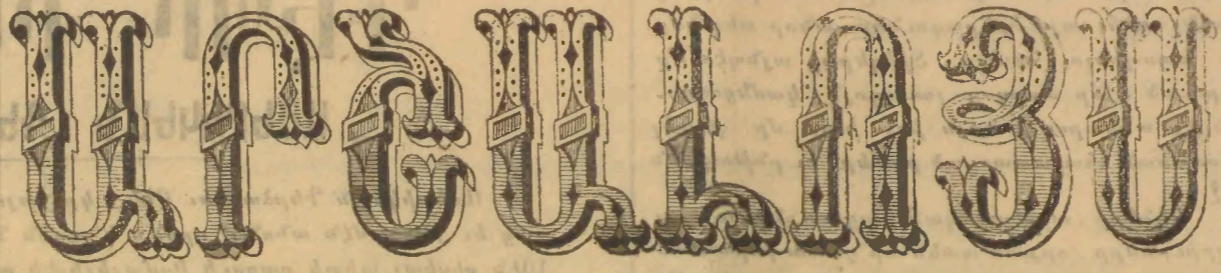

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
 Ե. ԳՈՐԾԱՆՆԵՐ
 Երևանի կամ որ եւ է գրութիւն
 պէտք է ուղղել առ
 Տնօրինարան ԱՐՄԵՆԱՅԻՍ Լուսարի
 ԳԱԶԻՐԷ (Եգիպտոս)
 Adresse:
 E. GOROSSIAN
 Direct. - propr. du journal Arménien
 ARCHALOUYCE
 LE CAIRE (EGYPTE)

Les annonces sont reçues à des prix
 très modérés.

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԶՈՐԵԲԵԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Les annonces sont reçues à des prix
 très modérés.

ՔԱՌԱՆՈՐԴԱԿԻՆԸ

ԵԿԻՊՏՈՍԻ ԶԱՄԱՐ	
Տարեկան 100 քիտի համար ողջ դաս...	80
Վեցսուս. 50 " " " " " " " "	35
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐԵՐ	
Տարեկան 20 քիտի համար ողջ դաս...	20
Վեցսուսուսայ " " " " " " " "	12

ԲԱՌԱՆՈՐԴԱԿԻՆԸ ԿԱՆԵՒԿ
 Եւ թղթատարի ծախքը
 հիմադրութեան վրայ է :

Երևանում ուղղա՞ծ գրութիւն
 եւ չեն տրուի :

ԱԶԳԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԷՔ
 Կանխիկ վճարել են :

ՔԻՉ ՄԵ ԱԻԵԼԻ ՀԵՈՒՒՆԸ

Ժամանակէ մ'ի վեր, Գահէրէի Ազգային Երեսփոխանաց ընտրութեան խնդիրն է որ շատերուն միտքը դադարեցնել սկսած է. և երեսփոխանաց ընտրութեան ձևը բերուելէ քննարկական արգելին քննարկական չարտի բլլալ:

Կարգադիր Մանասիան մը կազմուած է, որուն ըրած յայտարարութեանց նայելով՝ սիրունիկ, նոնոյիկ ու վիշիկ (աղւոր) ընտրութիւն մը տեղի պիտի ունենայ:

Անդին ուրիշ խմբակի մ'ալ կայ, որ Կարգադիր Մանասիան ձեռնարկները կը լրտեսէ, և որպէս զի մի գուցէ՛ չարագուշակ օր մը իրեն օրապահիկին վատաղ տարբերէ կազմուի Երեսփոխանութիւնը, ճար մը ընելու վրայ է, իրաց ապագայ անախանաձեւի կացութեան մէջէն ձեռնարկներու (չու ըսէ սեւեռես) դուրս գալու համար կանխազգոյշ միջոցներ ձեռք առնել:

Աստիճալէ միտն կամ միտին գործելու եղանակը վերլուծուի սեղանին վրայ հանելու պէտքը չունինք այսօր. ամէն մարդ թող իր հասկացած և ուղած եղանակը գործէ. բաւ է որ Ազգային Երեսփոխանութիւնը լաւ տարրերէ կազմուած ըլլալ: Այսպէսով Կարգադիր Մանասիան իր նպատակին հասած կը լինի, իսկ օգտաւորաց ստորաձեւերն ալ իրենց դէմ կ'ունենան ուղղամիտ հանրային գործիչներ:

Անցողակի երկու խօսք ուրեմն, փակագծով մը:

Լաւ ու միշտ լաւ կ'ըսենք, ուղղակի և անուղղակի վերաբերելով արդի Երեսփոխանութեան արժանապատուութիւնը. ըսենք. մինչև իսկ անուղղակի արժանապատուութիւնը անոնց խորագրէն քննելու թէ՛ ինչ գերազանց և անդամակերպի (°) պատճառներ առաջին եղանակն այս աստիճան քարէ քար զարնելու համար պաշտօնի վրայ գտնուողները, սրտց մէջ, հաստացնէ՛ք, պայտեղիներ կան իրենց իրական արժանիքով ու անձնութեամբ: Չարն ալ թացին հետ ու եթէ կ'ուզէք, թացն ալ չորսին հետ կայրի կ'ըսեն:

Երբ շատ հարեանցի ակնարկով մը գիտնալ ուզենք թէ՛ ինչ ըրին ու ըրած են մեր արդի Երեսփոխանները, դիւրաւ կրնանք անոնց նպատուար եղբակացութեան մը յանդիլ:

Ճարին մէկ, ու քիչ մը իրենց հաճելի թուելու համար, մէկ մ'ալ տոկոս հաշուելով՝ մէկուն պէս գլխավորն ալ մոռնալու չէ՝ երկու անգամ ժողով ըրած են: Շատ անգամ գեղեցիկ ու տրամաբանական սրտումներ տուած են. վեց անգամ հաշուեցնելու ժամանակ մը կարգած են, առանց մէկ անգամ անկէ մէկ հատ ունենալու: Արդի ոգուար մտածած են իւրենց զիրքին ու հասկացածին համեմատ. հայերն Երեսփոխաններ պատրաստելու մասնաւոր դպրոց չ'ունինք, վկանելով հաստատելու պէտքը չկայ: Բայց հարցնենք. ո՞վ եղած է գործադիրը մեր Երեսփոխաններուն տուած որոշումներուն: Ահա բուն խնդիրը, որ չ'ընելու չար մտազկողութիւն ունենալ բնա ներքին չէ: Ինչն չ'գործուեցան մինչև ցարդ Երեսփոխանութեան անունով... Ինչ արդէն արևոտած սիրտեր

չ'իրաւորուեցան: Ինչ ճիւղ անարգանքներ չ'իրեց Երեսփոխանութիւնը մէկ երկու քի երեսնէ: Այս պարագան ընթերցողներուն դատողութեանը թողուլ, փակագիծը կ'աւարտենք: Ամէն Եգիպտոսի հայ գիտէ ու կը հասկնայ մեր ըսածներուն ճիշտ ըլլալը:

Նոր Երեսփոխանութիւն մը պիտի ընտրենք և կ'ուզենք որ լաւ ըլլալ, եթէ նոյն իսկ արդի վարչութեան անհատներէն ոմանք ալ վերընտրուելով իրենց անհատները ունենան հոն: Հարկաւ՝ ամէն մարդ միշտ լաւին հետամուտ է. և սակայն՝ ընտրել սկսելէ առաջ լաւ ու գեշը աղէկ մը զանազան պէտք է: Ահա գծուարին պարագան. բայց ինչու գծուարին: Ասիկա քիչքիչ ծախելու չի նմանիր. Լուսարն մէջ Արշակ Արթուրեանին ըրած Ատենախօսութեան, և Ազատ խօսքի մէջ Երեսփոխանութեան ըրած սրտազգայնացումը երբէ՛ք. ուստի կրնանք հրապարակաւ անորմով զբաղիլ:

Սա միանգամ ընդ միշտ ընդունելու է որ մենք հայերն հեղինակողներ ըլլալէ աւելի հետեւողներ և օրինակողներ եղած ենք: Օրինակ մը. Սկսնակ հայ գործիչներն շատերը՝ երբ թերթի մը իրենց առաջին յօդուածը կը զրկեն, խմբագիրը ընթերցու մի ատեն զարմանքով կը հանդիպի հոն չարք մը անուղղակի, որուն հայերն չեն վերաբերիր. զոր օրինակ վերջին հիւսիս, Շօքէնհաուէր, Պալաք, Բասքալ, Ֆրանսուա Բօքէ, Գալիլէ Մէնտես, Բիւստ, Ռօչֆօր, Սարտու, Պիլօն, Պայրն, Ֆէրիսթ Գուբեր, Էօփէն Սիւ, Ժիւլ Վէրն և Ժիւլ Մարի, Բ. Լօթի, Կէօթէ, Զօլա, Ալֆիէր, Բոնոն ևն. ու ասոնց արտայայտած գաղափարներէն հատուածներ ալ, եթէ այդ անունները գրողը միեւնոյն հեղինակներու գործերը գէթ ինչպիսիւն պատիւը ունեցած է. իսկ եթէ քիչ մը նուազաւէր գատն պատկանի այդ նորահասը, չ'պիտի մոռնայ վերջինքալ անուններուն քով աւելցնել նաև՝ Վէրիթի, Մօցարտ, Ռօսսինի ևն:

Արդի մը յառաջգիտութեան քանակը իր ուսուցիչներէն կը հասկցուի ըսած են. մենք ատոր վրայ կ'աւելցնենք հրապարակագիրներն ալ, որոնք ուսուցիչներէն շատ աւելի կարեւոր դեր մը ունին կատարելու իրենց ապրած համայնքին մէջ: Քանի որ այս իրողութիւնը անհաւորակ է, և ակնարկուած սկսնակներէն շատերը օր մը իրենց տեղը պիտի գրանեն հայ գրականութեան մէջ, ուրեմն մեր հետեւող և օրինակող ըլլալը շատ կանուխէն արմատ կը բռնէ ու կը զարգանայ մեր սրտերուն մէջ: և այս ուղղութեանէն դատելով մեր վերջինքալ օրինակը բաւական իսկ է և ուրիշներ վնասուելու հարկ չ'ունինք, թէև այդ կարգի շատ մը օրինակներ կարելի է թուել:

Ուստի գառնանք միեւնոյն մեկնակէտէն հետեւելու մեր Գահէրէացոս ընտրական գործողութեանց, ու մեր նոր ու հին գրողներուն պէս՝ զարգացած երկիրներուն մէջ ընդունուած ու գործադրուած ընտրական եղանակներէն օրինակներ պէտք եւրա՞նք:

Վենք Սահմանադրութիւն մը ունեննք, որ թէև բաւական բան կը ստիճաններ մեզի, սակայն կը լինի թէ՛ Արք. քանդակիչ Ազատ խօսքը յին վեցսուսուսայ առթիւ, անհուածելի Շնորհքեանին նըռէր զրկած է. քիչ մ'ալ իրաւունք ունի. որովհետև այդ Կանոնագրոյն պատրաստութեան մէջ իր սերունդէն անհաւելի Գրիգոր Օտենախին ալ հեղինակութիւնը կայ, և ժառանգական օրինաց 2841րդ յօդուածի տրամադրութեան համաձայն իրեն սեփականութիւնը իրենցով՝ ուղած կերպով կը ընտրուի մատակարարել զայն. ուստի այս կերպով կը զրկուինք այդ օրէնագրութեան զանձարանէն ալ:

Հիւսիկ մեզի կը մնայ գլխունս ճարդ գտնել, ու այդ ալ ինչպէս ըսինք, մեղմէ շատ աւելի զարգացած ազգերուն դիմելու է և անոնց հետեւողարար մեր ընտրութիւնները կատարելու է: Մեր նորահաս գործիչներուն չափ ալ խելք չ'ունինք...

Ինչ թարմ է. այս տարի էր որ Յըրանա իր երեսփոխաններուն ընտրութիւնները կատարեց և քիչ ու շատ գիտենք թէ՛ ընտրողները և ընտրելիները ինչպէս վարուեցան իրարու հետ: Ինչ եղանակու բնութիւն կատարուեցաւ: Ընտրելիները ինչ խտտումներ ըրին. ինչպէս իրենց ապագայ ծրագիրները պարզեցին, անոնցմէ շատերը գրաւոր ըլլալու պայմանաւ: Ընտրուելու փափաք ունեցողները խօսարաններու մէջ ինչպէս ինքզինքնին ներկայացուցին. ատեն նախօսեցին, իրենց պատրաստած օգտաշատ ծրագիրներուն ամփոփումը ըրին. միւս կողմէ սպարաբուծիչները հրապարակեան ևն:

Ամերիկեան ընտրութեանց հետեւողները գիտեն թէ՛ հոն ինչպէս ընտրուելու փափաք ունեցողները իրարանցումի մէջ կ'ըլլան. ինչ ձևերու տակ ընտրողներուն կը դիմեն. ինչ մեծատառ աղբարարութիւններ պատրաստու վրայ կ'ալիս. ինչ խոչըր ծրագիրներ կը պարզուին...

Սա ստոյգ է թէ անոնք. քաղաքական ազգեր են, և անոնց ընտրելիները շատ աւելի քան իրենց պիտի ունենան. սակայն մերիններն ալ երբ փափաքը կ'զգան ընտրուելու, պէտք է որ հրապարակ վան. իրենց ներքինը մեզի բացատրեն. իրենց ընտրութիւնը յառաջ գալիք հանրային օգուտները պարզեն մեզի. իրենց մատուցանելիք ծաւալութիւնները գէթ համաուստակի հանրութեան ըսեն. և ընտրող հանրութիւնը՝ փոխանակ առ խորտափ ընտրելի փոխուելու Դիողինէսի լայտերը ձեռքը, արդէն լաւ համազում մը ըրոյցուցած ու ապագայ ծրագիրները կարգապէս ու սերտած իր քուէն կուտայ. այն ատենն է որ մեր Երեսփոխանները քաջաւոր յիտի օւնենալու իրաւունքը կը շահին. հակառակ պարագային մէջ, մենք համարժեք պիտի կրնանք գտնուել: Արշալոյս յի յարգելի աշխատակից Տիար Յար. Լ. Մ. Շտամբանի, թերթին 329 թիւով յայտնած կարծիքին թէ՛ Երեսփոխանք իրենց քուէով ժամանակի մը համար քաջաւոր յիտի մը ձեռք պիտի բերեն, և ասիկայ պէտք չէ տարօրինակ երեւի ևն:

Եւ ինչու. բացատրենք համաուստակ: Մեր Երեսփոխանները ձեռքերը ծալած կը

նստին. իրենց մտածումներէն փոքրիկ մաս մը իսկ չեն յայտնել մեզի, ո՛չ օգուտի, և ո՛չ վնասի տեսակէտով. օրին մէկն ալ ալ ու ձախէ տրուած քուէներու մագական ընտրութեամբ մը Երեսփոխան կ'ըլլան. առաջին անգամ միջոցաւ որ Առաջնորդարան գան, քիչ մը ստիկ նազ կ'ընեն, քիչ մ'ալ հրաժարել կ'ուզեն, քիչ մ'ալ իրենց ընկերներուն վրայ դիտողութիւն կ'ընեն ևն. և օր մը զիրենք ընտրողները իրաւունք չեն ունենար սխալ այսպէս մը իրենց երեսին տալու, կամ իրենց մէկ խտտումը իրենցնելով գիրքերը ուղղութեան հրաւիրելու:

Յրանալէն և Ամերիկայէն օրինակներ առնել, թէև շատ համաուստ, հիմա ուրիշ հսկայական օրինակ մ'ալ յիշենք, որ զրական ըլլալէ հետի չըլլալէ աւելի բաւանար ալ է:

Իօրէն Արշալոյսի Պատրիարք ընտրուելու ատենները, ինչպէս մեզմէ շատերը գիտեն, Պօլտոյ թերթիները բոլոր ընտրելիներուն կենսագրականները ըրին ու ժողովարդին ներկայացուցին. թէև ընտրութիւնը ձախորդ եղաւ, սակայն այդ կենսագրականները իրենց օգուտները ընծայելէ զուրկ չեղան: Չ'արժեք որ մեր ընտրելիներուն ալ կենսագրականները հրատարակուին. բայց ո՞վ պիտի ընէ այդ բանը պիտի հարցնենք: Մենք անմիջապէս կը պատասխանենք թէ՛ Կարգադիր Մանասիան մը. այո՛, Կարգադիր Մանասիան մը. քանի որ որոշ մարմին մը գոյութիւն ունի, պէտք է որ իր որոշ ընտրելիները ժողովարդին ներկայացնեն և գոնէ հասկնան թէ՛ այդ ընտրելիները տրուած քուէներուն գործնականագէս պիտի պատասխանեն չ'ըստարեւելով:

Այս բանը ընելով՝ կ'արժենք թէ՛ մեր հետեւողութեան սովորութիւնը ի գործ դըրած կ'ըլլանք և թէ՛ պատասխանատու մարմին մը մեզի ներկայացուցիչ ընտրած կ'ըլլանք, և ո՛չ թէ մեզի ո՞վ ըսաւ որ մեզի ընտրէք ընտրողը կ'ունենան գործնականագէս պիտի պատասխանեն չ'ըստարեւելով:

Այս կերպով առնուած տրամաբանական քաջ մը՝ գիտենք որ շատ հեռիները գացած լինելու տպաւորութիւնը չ'պիտի թողուր Գահէրէցիներուն վրայ:

ՅԵՄԻՆԻՉՍ
 (Արսասիայ Մասիս Շարաքարեքէն)
 Առ Տիկին Ս. Բ.

Յէմինիզմ... Ինչ աղուար բառ, ինչ փափուկ խնդիր, ինչ իրարանցում. Ապահովագէտ երբէք մտքէն չ'պիտի անցնէր զարդի այդ ծանրակշիւ հարցովը, եթէ Պօլտոյ մեր Հայունչիներու ամենէն շատ զարգացածներէն մէկը — ինչպէս որ է Տիկին Ս. Բ. — պատիւը ըրած չ'ըլլար ինծի հարցնելու թէ՛ ինչ կը մտածեմ կ'ողջ աղատագրութեան մասին:

Գուր որ միշտ կ'իշխեր ունիք ձեր զրջին ծայրը — եւ գլխուն վրայ, կրնար աւելցնել — ինչպէս կ'ըլլայ — կը գրէ Տիկին Ս. Բ. — աստարտեր կը մտքը աստիկ խնդրոյ մը հանգէպ որ թէ՛ այժմեականութիւն ունի եւ թէ՛ գուրկ չէ շահեկանութեան:

Իրաւունք ունի տիկինը. Գահի որ Երեսփոխանութեան հեղինակաւոր գրականութիւն սկըսեալ մինչև մեր գրական պապարտի գրքի...

Յ. ՓԵՄՊԵՃԵԱՆ ԵՒ ԲՆԿ

Գ. Ա. Հ. Ի. Բ. (ԵՊԻՊՏՈՍ)

391

ներք տալէն յետոյ, ժողովը Պ. Բամա-
ճեանի Հայուքներէն Յանձնաժողովի իբր
անգամ ընտրութիւնը չեղեալ նկատելով,
ընդունեցաւ միւս երկու քննիչ անգամ-
ներու տեղակազիրը: Աւելցնելու ենք որ
այս խնդիրը բաւական վիճաբանութեանց
տեղի տուաւ, որոնք երբեմն չարաչար
տարքան ալ, բայց պատեհութեան սահ-
մանէն դուրս չեղան: Վիճաբանութեանց
մասնակցող գլխաւոր անձերն եղան Պ. Պապեան,
Գալիաքեան, Թագաւորեան, Արշակ-
Խան, Վառնապուհ քահանայ, Մը-
ժիկեան, Մանուկեան, եւլն:

Ինչէն Վարչական ժողովի խնդիրը —
Ուր որ առաջ ընտրութեան չորրորդ հրա-
ժարած լինելուն ընդհանուր ժողովի գի-
ւանը խնդրեց ներկայութեան թէ այդ չոր-
րորուն տեղ նորեր ընտրելու է թէ ահե-
քը մէկէն հրաժարեալ նկատելով նոր ըն-
տրութիւններ ընելու է: Ներկայները ձեռա-
բարձ մեծամասնութեամբ վերջին առաջար-
կին որոշում տուին և անմիջապէս ընտրու-
թիւններ սկսան: Բան քուէարկողներ
ընտրեցին ինչ հոգի, որոնք են Պ. Արշակ-
Խան Գորոյնեանց, Պապեան, Պաղտա-
սարեան, Տէր-Յովսէփեան, Մինասեան,
Տէր-Միքայէլեան, Սրվաճեան, Կէփրէկ-
եան և Մելիք Ս. Դաւիթ-Յէկ:

Առաւօտեան ժամը 15 էր երբ ժողովը
վերջացաւ, Վառնապուհ քահանային մէկ
պահպանելով:

Ա. Չ. Ա. Բ. Ո. Ի. Թ. Ի. Ի. Ի.

Կը ինտուրի հայ խոհարար կին մը գո-
հացուցիչ ամական Դիմել Համբարձումի Թոբայան
Վաճառատունը:

Ա. Չ. Ա. Յ. Ի. Բ. Ի. Բ. Ի. Բ.

Նախորդ թուով մեր բրած նկատուող
թիւները Աղքատախնամի մասին կիրակա-
նանայ, մեր լսածներուն նայելով:

Ն. Վանութիւն Մկրտիչ Պէյ Մարկո-
սօթ բարեհաճած է ընդունիլ Աղքատախ-
նամ Ընտրութեան Ընդհանուր Կոմիտէի
պատեհութիւնը, ինչպէս նաեւ Տիար Յ. Օ.
Հանեան Ատենադպրութիւնը:

Եթէ քաղաք տեղակալութիւնները ըս-
տալք են — և ինչո՞ւ տարակուսիլ սակայն —
այժմէն իսկ Աղքատախնամը ամսական 500
ղըչի մօտ նոր ու ապահովեալ հասցի՞ծ մը
կ'աւելցնէ, չին վրտի ու նիհարուկ 120
ղըչի ամսական — վճարելի և անվճար-բա-
ժանորդագներուն փոխան: Պերճախօս չէ՞
այս:

Հիմակ ալ հարկ կ'ըլլայ մաղթել որ
նախանձը իր չարաչար դերովը խոչընդոտ
չ'ըլլայ Մարկոսօթ Պէյի նման վտեմ անձի
մը հակայ ու հաստատուն քայլերուն առջև:

ԴԻԱԿԱՊՈՒՏՆԵՐԸ

Պատ. Բաղաբ. ժողովին ուշադրութիւ-
նը կը հրաւիրենք դէպքի մը վրայ, որ գի-
տենք թէ ծանր հետեւանքներու կը պատ-
րաստուի յանգիլ:

Պարզապէս խնդիրը պատմենք իր ա-
մենասեղմ գծերով, մնացեալը թողլով որ
մեր Գերապատիւ Սրբազանը ընդարձակօրէն
բացատրէ իրենց, որովհետեւ տեղեակ է
եղբր խնդրոյն ինչպէս կ'ըլլուի:

Անցեալ արտաթիւնուն մէջ, Կեսարու-
ցի տարիքը առած աղջկային մը — Տիար Կա-
րպետ Պախիթարեան — իր Աստուծոյ հետ
ունեցած հայրը կը փակէ — կը մեռնի:

Անոր եղբայրները զաւակները ռուս
պահապանի — վճարումներուն կ'ակնարկենք —
թաղման հանդէսը կը կատարեն: Պարզա-
պէս փարաները կը վճարեն իրենց երեքօր-
եայ կամ եթէ կ'ուզէք, չորեքօրեայ սու-
ղը բռնելէ յետոյ:

Շատ չ'անցնիր նոյն ընտանիքէն Պ. Տիգ-
րան Վարդերեան աշխու երիտասարդն ալ
— գծաղղաբար — գարձեալ Աստուծոյ հետ
հաշիւ մը կը բանայ — . . . . .:

Պ. Յովհաննէս Պախիթարեան Առաջ-
նորդարան կ'երթայ, տխուր իրականու-
թիւնը կը բացատրէ ուր սր անկ է, և ըստ
առաջնունն տէրեմն և ընդունուած սովո-
րութեան համաձայն ճիշտացումներ կ'ուզէ:

Բան մը բանք ու Պատ. ժողովը թող
մեզմէ չ'անցանայ. մանաւանդ թէ այդ
բանը — այսինքն նեղանալը — այնչափ ա-
խորժելի չի թուիր մեզի: Վերջը քեզի՞ն-
հերու վճառումներու համար ազգաբարձու-
թիւն չի զրկիր, և այսպէսով մեզի հետ
մեր ընթացողներն ալ, ու ամենէն աւելի
չափ մեծանորներուն միտախառնեցը շատ
բաներ կը կորնայունեն . . . . .:

Բանի որ ապահով ենք թէ չ'պիտի
նեղանայ, ուրեմն կրնանք ըսել:
Տիրացուններուն կողմէ լուր կը զրկուի
Առաջնորդարան թէ մինչև որ վարսմներ
վիճիլն (կանխիկ) չ'ստանան, հայր մեր մը
անգամ չեն հաճիր ըսել . . . . .:

Օրը կը տարածուի Պ. Օհաննէս Պախ-
իթարեան ծանրապէս կը վիրաստուի եղած
անճան առաջարկէն, կը լսողքէ առաջնոր-
դին բանով թէ «այս առաջարկը անվայել
է ընել անպիտի ազգայիններու կամ նոյն
իսկ ո՛րեւէ ազգային մը, քանի որ գեռ-
քանի մը օր առաջ փորձով տեսնուած է
թէ մենք լաւ վճարողներ ենք և ըն.»:

Առաջնորդ Սրբազանը ատիկա անոնց
գիտնալու բանն է ըսելով ինքզինքը վեր-
կած կը զգայ իսկ Տիար Օհաննէս Պախիթ-
արեան ինկատի ունենալով հանդուգեա-
լին ազիւ նկարագրեր, զարգացումը,
կորուստին մեծութիւնը, մօր մը անպատ-
մելի վիշտը, ու անոր արդէն զգացած
անտանելի վշտին վրայ իր զաւակին դազա-
ղին ուղղուած անարգանքին բեռնաւարելիք
ծանրութիւնը, արժանապէս կը զիջանի,
և Տէր Մարթէ պարսկին վճարելով չորս
տղայի և անոնց . . . վերջինները համար
76 զըչ. ողջի գումար մը, ուր ուրեմն
արարողութիւնը կատարել կուտայ . . . . .:

Ահա ամբողջ իրողութիւնը. բայց դժ-
բաղդաբար հոս չ'վերջանար. մեռելա-
տէրերը, որ քանի մը ընտանիք կը կազ-
մեն, իրենց դէմ եղած այս անարգանքէն
վերադարձելով, կ'որոշեն այլ ևս երէք
իրենց եկեղեցին չ'յաճախել և ի՞նչ կ'ըսենք.
այդ եկեղեցիին չ'պատկանիլ ալ. մտածե-
լով որ անշուշտ յարմար տեղ մը կրնան
գտնել . . . . .:

ՎՊՄ է յանցաւորը կը հարցնենք Պատ.
Բաղաբ. ժողովին և ինք գործնապէս թող
պատասխանէ:

ԱՐԱՔԱ ՆՈՒՎԱԳԱՌՈՒՄԻ

Այս խոսքը վերջապէս երկուշաբթի
օրէն, սկսաւ իր գաստուութիւնները: Ի-
րենց ուսուցիչը Պ. Բուրթին է, որ ան-
ծանօթ մէկը չէ:

Կ'ուզենք հաստատել թէ՛ քիչ առնեն
պիտի արժանանանք իրենց յաջողութիւ-
նը և յառաջիկայութիւնը աւետելու մեր
ընթերցողներուն: Այն ատեն անշուշտ Տ.
Բեննիշն ալ մեզի պիտի ձայնակցի իր սի-
րուն մարտըովը. տարիողելու համար Ա-
րաբաբը:

ԿԵՂԵՔՈՒՄՆԵՐ

Էսք-Պլեպի գործակալութեան մէկ նա-
մակէն հետեւեալը կը քաղենք:

Այս չորրորդ, հինգ երրորդ, տասներորդ
անգամը չէ որ գործակալութեան գծա-
հուլեան, տրամադրի նամակներ կ'ստա-
նայ զանազան գաղթող կամ հայրենիք վե-
րադարձող հոգեւոր, որոնք Մարտիկայի մէջ
կը կեղեքուին կարգ մը անխիղճ հայերէ,
որոնք պահպակապաներ են գլխաւորապէս
և կամ առաջնորդ, ուղեցոյց, թարգման,
գործակալար են:

Ձեռքբերին ինկած խեղճ գաղթական-
ներուն վերջին անգամը, չարակը կը կո-
ղտուեն եղբր . . . անգամը լեզուն, սովո-
րութիւնները, օրէնքները, չ'գիտցող մեծա-
մասամբ աղքատ հայերու զէ կ'երթան
այդ կարգ մը հայերու — մեզի անուններու-
վը, տեղովը մասնանիչ կ'ընեն, բայց անոնց
անունները տալ առաջով չենք ուզեր —
ընչաքացութեան և երբ խեղճ հայերէն մէ-
կը այդ անգամներուն ձեռքն իյնայ ամէն
միջոց կը գործածեն զայն շահագործելու,
երկարթուղի գիտնելը կը բարձրացնեն, բըռ-
նի՞ զանազան պատրուակներով կ'արգիւն-
որ մեկին իր երթալիք տեղը, որպէսզի
քանի մը օր աւելի մնայ իրենց պանդոկին
մէջ խեղճներու դրամը կը հատնի, հեռա-
գրով դրամ բերելու կ'ըլլեն անձուէ՞ր
պարտները, օրեր և շաբաթներ կ'անցնին,
փողը եկած է արդէն, բայց չեն իմացներ
իրենց յաճախորդին, որպէսզի ան գեռ մը-
նայ և անոր օրական ծախքերը լայն խըղ-
ճով կը հաշուրուին, որոնք կը կրկնուին,
կը բողբոջուին . . . Եւ երբ վերջա-
պէս, ամենայնպէս կէտին կը հասնին, գեռ
կ'ստիպեն ալ իրենց զոհերը, իրենց չնոր-
հակալ լինելու . . . ազգասիրաբար: — Ահա
այնպիսի վատեր կը գտնուին եղբր Մար-
տիկայ մէջ և մեր գործակալութեան կը
գիտնեն շատեր, ատոր գարման մը խորհե-
լու: համար 2 Չարազանց ամօթ ըսն ո՛ր
այս, անշուշտ, բայց այդ չարիքին առաջին
պատճառը հնարաւորութիւնը չենք տեսներ,
Մարտիկայ հայ գաղութը զբաղելու է ա-
սով. ամօթ է:

Սուլթանի քեռորդին Սապահէտային իշ-
խանը, հետեւեալ նամակը ուղղած է լրա-
գիրներուն:

«Վրէնայէն սասցուած հետադիւր մը կը
ծանոցանէ թէ՛ Տամաթ Մանուէլ բաշա մտաւո-
րապէս Պոլիս պիտի վերադառնայ իր երկու օր-
գիւններուն հետ:

«Վրէնայէնք ձեզմէ այս զորոյցը հերքել:
«Թուրքական սէրութեան մէջ տիրող ըն-
կերային և քաղաքական կացութիւնն էր որ
հարկադրեց մեզ ամեն բան թողուլ, բողբոջու-
համար արդի վարչային գրութեան զէմ:
«Իրաց այս կացութիւնը, ստուգելու ան-
տանելի, ուրիշ բան չէր կարող ընել գծաղ-
ղաբար, բայց եթէ մեր տարակալութիւնն էր վեր
ծանրանայ մեր վրայ և այս իրողութիւնը կը
հաստատեն բոլոր գիււանադիտական գործակա-
լութիւնները:

«Մեր Թուրքիա վերադարձը անկարելի է:
«Մենք երբէք դարձած չենք Սուլթանի
կողմէ եկող բոլոր ներկայացուցիչներուն այս
յայտարարութիւնը ընել:
«Հաճեցէք ընդունիլ, Տիար, մեր շնորհա-
կալեաց հետ մեր բարձր համարումն:»

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՀՄՈՒՏ ԲԱԾԱ

Սուլթանի քեռորդին Սապահէտային իշ-
խանը, հետեւեալ նամակը ուղղած է լրա-
գիրներուն:

«Վրէնայէն սասցուած հետադիւր մը կը
ծանոցանէ թէ՛ Տամաթ Մանուէլ բաշա մտաւո-
րապէս Պոլիս պիտի վերադառնայ իր երկու օր-
գիւններուն հետ:

«Վրէնայէնք ձեզմէ այս զորոյցը հերքել:
«Թուրքական սէրութեան մէջ տիրող ըն-
կերային և քաղաքական կացութիւնն էր որ
հարկադրեց մեզ ամեն բան թողուլ, բողբոջու-
համար արդի վարչային գրութեան զէմ:
«Իրաց այս կացութիւնը, ստուգելու ան-
տանելի, ուրիշ բան չէր կարող ընել գծաղ-
ղաբար, բայց եթէ մեր տարակալութիւնն էր վեր
ծանրանայ մեր վրայ և այս իրողութիւնը կը
հաստատեն բոլոր գիււանադիտական գործակա-
լութիւնները:

Թ Ո Ւ Ի Բ Ի Ա

Կ. Պոլսէն Նոյ. 23 թուականու կ'իմա-
ցնեն:

Մանսուրէն Եկած տեղեկութեանց նա-
խելով Սեւանիկէ ՏՂ մոյն գէպի արեւմուտք,
թուրքերն ահաւելի տանջանայ կ'ենթարկեն
Պուլլար գիւղացիները, անոնց բերեն այն-
պիսի խոտոտմանութիւններ կորցելու, ու

բոցմով յեղափոխական հրատարակներ կա-
րենան գտնել:

«Լընտրն Թայիզ Կ. Պոլսէն կը տե-
ղեկանայ որ Բ. Գուրու Երուսաղեմ գետապ-
նին զեկուցադիր մը զրկած է վստահեցնե-
լով թէ պատերազմի տուգանքին Յանուս-
րի մասնավճարը (350,000 Անգլ. լիւր.)
ամբողջապէս պիտի վճարուի:

ՄԱԿԻՊՈՒՄ

Մ. Միքայէլովքի, Մակ. Յեղ. Յանն-
նախորդին նախագահը, Փարիզ գացած հրա-
պարակային ժողովներու մէջ կը խօսի, շրք-
շաբեակները և տարակալներ կը ցրուէ և
կը խնդրէ որ Յրանապիք և Անգլիայիք
Սուլթանին վրայ իրենց ազգեցուցիչները
բանեցնեն:

ՊԱՐՈՎԱՍՏԱՆ

«Լոնտոնէն Նոյ. 21 թուականու Թայ-
մըզ վստահելի ազդուք մը կը տեղեկանայ
թէ Եւրոպայէն եկած մեքենագործնե-
րու ընկերութիւն մը կազմուած է ի Փարիզ
հարաւային Պարսկաստանի մէջ երկաթուղի
մը շինելու: Մեքենագործներու խումբն
այս նպատակաւ Փարիզէն դէպի Պարսկաս-
տան մեկնեցաւ:

ԳՈՂ ՄԺՏՕ

Սոյն հրատարակութիւնը որ Աղեքանդ-
րիոյ «Արաք» տպարանին մէջ կը հրատարակ-
ուի, և որուն հասոյթը հեղինակին կողմէ նը-
ուրուած է որբանոցներուն, հասած է մինչեւ
11րդ պրակը և մէկ քանի օրէն կ'աւարտի:
Բոժանոցազգուողները պէտք է գիտնեն
թերթիս իմբարտութեան:

Հ Ե Ռ Ա Գ Ի Ր Ն Ե Ր

Բարիկ 16 Դեկտ. — Պ. Տեղաւս նա-
խարարաց ժողովին մէջ յայտարարած է
թէ՛ Արիկ ալիսէն սխեւայ Վեկեղեցի
մէջ Երանախան շահերը պաշտպանուելու ա-
մեն երաշխաւորուիլ կը վստահեն:

Մարտի 16 Դեկտ. — Բազմաքիւ նա-
ւային գործարդներ իրենց նախաւայր
վերադարձան. գործարդը վերջ գնելու
վրայ է:

Գարազա 16 Դեկտ. — Միացեալ նա-
խագաց, Սպանիոյ և Պեչիգուայի Վեկե-
ղեցիական Արեւալայացիները մօր մը
տուին, որով կը պահանջեն իրենց ազգա-
յին իրաւաստիքներուն պահպանումը,
մեծն Բրիտանիոյ և Վերմանիոյ, որով տե-
ղի նպաստատու պայմաններու մէջ կը գրե-
նուին, պահանջմանց վճարման ստրիւ:

Իսպանիոյ Արեւալայացիք վարք կը
մեկնի, ևս վերջագիր մը տուաւ, 60000
տոյար պահանջելով:
Յեղախոխակաւ Հեռանցիք գործարդ
ապս արձակուցաւ. իր ծախանակ ասեմ
10000 է քաղաքացի ամբիւ մը ծախա-
հարեց զիմքի:

Սուրբազա 17 Դեկտ. — Չեկոսլոն Ե-
րեկ Նեոպի հասաւ, ուր ևս Արեւայ գրե-
նուցաւ Մագի ռազմախորհուրդ:

Մարտի 18 Դեկտ. — Բոյոր ծովային
աշխատիքները վերջապէս վերական-
չանակիւններու ընկերութեան ֆարձու-
ղար Պ. Ռիլեյի պաշտօնը դարձած է:

Նիս 18 Դեկտ. — Յրանապի-
մեանաւստի մէջ, որ Վեկա և Բեռլինի
դիւ կուտը երկու Իսպանացիները Վերջով
և Մերիլեմ վիրաւորուցան:

Ս. Բեքերայուրի 18 Դեկտ. — Անհիւսի
(Կեղ. Ասիա) երկուսուս յարկմին մէջ
5 Ռու և 150 տոյարցիներ կորսուած են:

